

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Devarim

Premsla, Yitshak Itzak ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 569 [1808 oder 1809]

U

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10244

עקב ט

תרגום אשכנזי מו

הַיּוֹם אֶת־תִּירוֹן לְבַא לְרֶשֶׁת
 גּוֹיִם גְּדוֹרִים וְעֲצָמִים מִמֶּךָ
 עָרִים גְּדוֹלֹת וּבְצֻרֹת בְּשָׁמַיִם :
 עִם־גְּדוֹל וְרַם בְּנֵי עֲנָקִים
 אֲשֶׁר אֶתָּה יָדַעְתָּ וְאֶתָּה שָׁמַעְתָּ
 מִי יִתְיַצֵּב לִפְנֵי בְנֵי עֲנָק :
 וַיִּדְעַת הַיּוֹם כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 הוּא הָעֹבֵר לִפְנֵיךָ אִישׁ אֲכֹלָה
 הוּא יִשְׁמִידֶם וְהוּא יִכְנִיעֶם
 לִפְנֵיךָ וְהוֹרֵשְׁתֶם וְהֵאֱבַדְתֶּם
 מֵהָרַב כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה לְךָ : שְׁלִישִׁי

דען ירדן צוגעהן, אום דאָרט
 נאַטציאָנען צו בעזיגען, דיא
 גראָסער אונד מאַכטיגער זינד
 אַלז דוּא : גראָסע אונד
 היממעל־האַך בעפֿעזטיגטע
 שטאַדטע : (ב) איין צאַל
 רייכעו פֿאַלק פֿאַן האָהער
 שטאַטור, דיא זאָהנע דער
 ענקים : פֿאַן דענען דוּא
 ווייסט אונד אַפֿט האַזט זאָגען
 האָרען, ווער קאַן דען קינ־
 דערן דעז ענק'ז ווירד שטע־
 הען ? (ג) דוּא מוסט אַבער
 בעדענקען, דאַס דער עוויגע
 דיין גאַטט, דער פֿאַר דיר
 הערגעהט, וויא איין פֿער־
 צעהרנדען פֿיאר, זיא צום
 טהייל פֿערטילגען, צום טהייל
 אַבער זאָ פֿאַר דיר דע־
 מיטדזיגען ווירד : דאַס דוּא
 זיא גאַר לייכט ווירט בעזיגען אונד
 אויפֿרייבען קאַנגען, זאָ וויא דער
 עוויגע דיר ווען
 פֿעהרייסען האַט :

א

תרגום אונקלוס

רש"י

יִזְמַא דִּין ית ירדנא למעל למירת ט (א) גדולים וענומים מוך - אתה
 עממין בקרבין ותקיפן מנה קרוין
 רב־רבן וקרבן עד צית שמיא : (ב) עם רב ותקיף בני גבריא די את ידעת
 ואת שמעת מאן יכול למקם קדם בני גבריא : (ג) ותדע יזמא דין ארי
 אלקה הוא דעבר קדמך מימריה אשא אכלא הוא ישצנון והוא יתברנון
 קדמך ותתברנון ותברנון בפריע פמא די־מליל יי לך : לא

באור

(ב) עם גדול, מוסב על לרשת, ואחה שמעה, אומרים מי יתיצב לפני בני ענק :
 (ג) וידעת, לכן דע: אש אכלה, אונקלוס תרגם מימריה אשא אכלא כדרכו להחזיק
 הגשמות, והמתרגם האשכנזי פתר כאש אכלה: וכוונתו, והנשארים שראוי לחוס עליהם
 יכניעם לפניך: מהר, תאר הפעל, כאילו כתוב במהירות, וכן תרגם אונקלוס בפריע,
 והכוונה כמו שכתב הרשב"ם שיכנאו בלא טורח סוללו ומזור ימים רבים, ומכל מקום לא
 מוכל לבלות מהר כן תרבה עליך חית השדה, כי לא אנית לבס להלחם על כולם בפעם
 אחת

ד אל-תאמר בלבבך בהתקף
 יהוה אלהיך אתם מלפניך
 לאמר בצדקתי הביאתי יהוה
 לרשת את-הארץ הזאת
 וברשעת הגוים האלה יהוה
 מורישם מפניך: ס לא בצדקתך
 וכישר לבבך אתה בא לרשת
 את-ארצם כי ברשעת הגוים
 האלה יהוה אלהיך מורישם
 מפניך ולמען הקים את-הדבר

(ד) ווען אבער דער עוויגע
 דיין גאטט זיך ווירד אויף
 געשטאסען האבען פאר דיר,
 זאָ מוסט דו זיך ניכט אין
 דינעם הערצען דענקען:
 אום מיינען רעכטשאַפֿנען
 וואַנדעלן וויללען האָט מיך
 דער עוויגע געפֿיהרט, דיזען
 לאַנד איינצונערהמען: זאָ
 וויא ער אין דער טהאַט דיזע
 פֿאַלקער אום איהרער רוֹכֿ
 לאַזיגקייט וויללען פֿאַר דיר
 אויטרײַבט: (ה) ניכט אום
 דינער רעכטשאַפֿענדיגקייט
 אונד דער אויפֿריכטיגקייט
 דינען דערצענן וויללען
 קאָממט דו זיך, איהר
 לאַנד איינצונערהמען: זאָנדערן

אשר
 דאָ דער עוויגע דיין גאָטט דיזע פֿאַלקער וועגען איהר רוכלאַזיגקייט פֿערטרייבט:
 זאָ ווילל ער צוגלייך דאָ פֿערשרעכען האַלטען, דאָ

תרגום אונקלוס

רש"י

בלבבך - נדקתי ורשעת הגוים גרמו: (ה) לא
 בנדקתך אתה בא לרשת כי ברשעת הגוים
 אעלגי יי למרת ית ארעא תרא ובחובי עממיא האליו יי מתריכהון מן
 קדמך: (ס) לא בזכותך ובקשימות לבך את עליל למירת ית-ארעהון ארי
 בחובי עממיא האליו יי אלהך מתריכהון מן קדמך ובדיל לקימא ית-
 פתגמא

באור

אמת: (ד) אל האמר בלבבך, כשיהדוף ה' אלהיך אותם מלפניך, שני דברים גרמו לי
 לבסול את הארץ הזאת, אלו האומות נתחייבו להגרש ברשעם מן הארץ, ומה שאני זוכה בה
 יותר מאומה אחרת, בנדקתי הביאתי ה' יותר משאר האומות הואיל כי ברשעת הגוים האלה
 מורישם (הרשב"ס): (ה) לא בצדקתך, בעבור נדקתך, והטעם אחד מנ' דברי אמת,
 בהשעתם הפסידו כחלתם, ומה שאתה זוכה בה לא בנדקתך, שהרי זכור לא תשכח את אשר
 הקפסת וגו', אלא למען הקים את השבועה וכו' (הרשב"ס), ולדעת המתרגם האשכנזי
 גם תיבות וברשעת הגוים האלה וגו' שבפסוק ד' מדברי משה, וכן נראה ממה שהסב הדבור
 ממדבר בעדו אל הטובח ואמר מפניך, ובפסוק ה' כפל המאמר לא בנדקתך וגו' כי אם
 ברשעת וגו' למען הקים וגו', והשעור עקר הכוונה להוריש את הגוים האלה ברשעתם,
 והואיל שהיא מוריש אותם, הוא כופן את הארץ לך למען הקים וגו', אבל לא בנדקתך:
 ובפסוק ו' אמר וידעת וגו' והוא נמשך למה שאמר אחריו, כי עם קשה עורף אתה, והשעור
 מזה תוכל לדעת אלא בנדקתך אתה בא לרשת את הארץ, שהרי עם קשה עורף אתה: עיין
 התרגום

וְאֵשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָהָם
 לְאַבְרָהָם לִיצְחָק וְלִיעֲקֹב :
 וַיֵּדַעַת כִּי לֹא בְצַדִּיקְתָּ יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
 הַטּוֹבָה הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ כִּי עִם־
 קִשְׁיָה עָרַף אֶתָּה : וְזָכַר אֶרֶץ־
 תְּשֻׁבָה אֶת אֲשֶׁר־הִקְצַפְתָּ אֶת־
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּר לְמִן־הַיּוֹם
 אֲשֶׁר־יָצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 עַד־בָּאֲכֶם עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה
 מִמִּצְרַיִם הַיּוֹם עַם־יְהוָה :

ובחרב

דאן ער דיינען עלטערן
 אברהם יצחק אונד יעקב צו
 געשווארען : (1) דוא קאננט
 לייכט איינזעהן , דאס דיר
 דער עוויגע דייך גאטט ניכט
 אום דיינער רעכטשאפעג
 הייט וויללען דינען פאר
 טרעפליכע לאנד איינצונעהן
 מען גיבט : דען דוא ביזט אין
 האל ושמארריגען פאלק :
 (2) עראינרע דייך , אונד
 פערגיס ניא , וויא דוא דען
 עוויגען דיינען גאטט אין דער
 וויזטע ערצירנט האוס : זייט
 דעם דוא אויז מצרים גע
 גאנגען ביז איהר היהער גע
 קאממען זייד , האכט איהר
 אייך אלו רעבעללען געגען
 דען עוויגען בעטראגען :
 אס

תרגום אונקלוס

דִּי קִיָּם יִי לְאַבְרָהָם לִיצְחָק וְלִיעֲקֹב : (1) וְתִדַּע אָרִי לֹא בְצַדִּיקְתָּ
 יִי אֱלֹהֶיךָ יְחִיב לְךָ יִת אֶרְעָא טְכִתָּא הָדָא לְמִידְתָּה אָרִי עִם־קִשְׁיָה קְבִיל
 אָתָּה : (2) הַיּוֹדִיבִיר לֹא תִנְשִׂי יִת דְּאַרְגִּיזְתָּא קְרִטְיִי אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּרָא לְמִן־
 יוֹמָא דִּי נִפְקִתָּא מֵאַרְעָא מִצְרַיִם עַד־מִיתִיכּוֹן עַד אֶתְרָא הָרִין מְסַרְבִּין
 הַיּוֹתוֹן קְדָם יִי :
 ובחורב

באור

התרגום : ולמען הקים את הרבר , שאמר ועבדוס וענו אותם ארבע מאות שנה ודור רביעי
 ישובו הכה (בראשי' ע"ו ע"ז) : כתב הרמב"ן , ויש על השואל לשאל שהרי אמר כי מאהבת ה'
 אתכם (שם ז' ח'), והנה הם אהובים למעלה , והשם לא יאהב רק את הטובים , כי רשע
 ואוהב חמס שגאה נפשו אס כן גם בצדקתם ירשו ארץ : והתשובה כי שם ידבר עם ישראל
 בכללם , וכאן זכית הדור ההוא שהיו ממרים את ה' מיום היותם במדבר ע"כ : והנה על
 דעתי אין מקום לשאלה זו , כי שם אמר מאהבת ה' אתכם הוסיף מחרן מצרים , ויתכן שכל
 זמן שהיו במצרים טובים היו את ה' ומאמינים בו ובמשה עבדו , וראויים היו להיות אהובים
 למעלה ולהגש מבית עבדים . אמנם אחר כך למן היום אשר יבאו ממצרים החלו להיות ממרים ,
 ואין צדקה ויושר לבב נמצא בהם , ונתמעטה האהבה הקודמת , עד שנשאר להם ברית אבות
 בלבד : ומה שאמר להלן ממרים היותם עם ה' מיום דעתי אתכם , אינו סותר לזמן הברית
 כאן , כי יתכן שמשם ואילך יאמר דעתי אתכם , שהיו נתונים ומסורים אליו לרעות אותם
 ולהכנס בתבוכתו , ולפקוד על עניניהם , וזהו ענין הידיעה : (1) למן היום , למ"ד הכללי ,

(ח) אם געבירגע חרב האבט איהר אויך דען עוויגען ער צירנט : אונד ער ווארט זא אויפגעבראכט געגען אייך , דאס ער אייך אויוראטטען וואללטע : (ט) איך וואר דאמאלו אויף דען בערג געגאנגען , אום דיא שטיינערנע טאפעלן , דיא טאפעלן דען בונדען , דען דער עוויגע מיט אייך געמאכט , אין עמפפאנג צו נעהמען : איך פערוויילטע פירציג טאגע אונד פירציג נאכטע אויף דעם בערגע , אהנע שפיוע אדער טראנק צו מיר צו נעהמען : (י) דא גאב מיר דער עוויגע דיא ביידען שטיינערנע טאפעלן , מיט דעם פינגער גאטטען בעשריבען : אויף דענועלבען

ח וּבַחֲרֵב הַקְּצִפְתָּם אֶת־יְהוָה וַיִּתְאַנֶּף יְהוָה בְּכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם : ט בַּעֲלֹתֵי הַהָרָה לַקַּחַת לוחֹת הָאֲבָנִים לוחֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם וַאֲשֶׁר בְּהַר אֲרָבַעִים יוֹם וָאַרְבַּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי : י וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי אֶת־שְׁנֵי לוחֹת הָאֲבָנִים כְּתָבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים וְעָרְיָהֶם כְּכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם

כהר

ווארען אללע ווארטע פערצייכנעט , דיא דער עוויגע אויף

רש"י

תרגום אונקלוס

הרי כי משמש בלשון אלא : (ט) ואשכנזי . וכן חרב ארגותון קדם יי ותקוף אין ישיבה אלא לשון עכבה : לוחות . לוחות (ט) במסקי למורא קמסב לוחי אכניא לוחי קמא דגור יי עמכון ויתובית במורא ארבעין ימטיו וארבעין לירון כחמא לא אכלית ומיא לא שתיתי : (י) ויהב יי לי ית תרין לוחי אכניא כתבין באצבעא דיי ועליהון ככל פתגמיא די טליל יי עמכון

בטורא

באור

וכן רבים : (ח) ובחרב הקצפתם , קודם שיפתח להם בבאור התורה כלל הוכיח אותם בעונות אשר גרמו להם ולא נמסלו , והזכיר להם ענין המרגלים ומי מרינה , ואח"כ ביאר עשרת הדברות ופרשת יסוד ה' , והזהירם בענין ע"ז אזהרות רבות , והזהיר במצו' בכללם , ויאמר שהן כולם טובות ובעבורם תבוא להם כל הטובה , ועתה בא להתחיל בפרטי המצות , וקודם שיזכור אחת מן דברט יחזור להוכיח אותם ולפקוד עליהם את כל עונותיהם שעשו מעת שקבלו התורה והלאה , כי התלוות שעשו קודם מתן תורה שהמרו על יס בים סוף וילוו במרה ובאלוש ל' זכירם להם , כי מעת שקבלו התורה היו יותר חייבים לשמוע בקול השם אשר כרת עמם ברית , ולפיכך פתח כאן ובאור הקצפתם והזכיר להם מעשה העגל . (הרמב"ן) : ויחאנף ה' בכם , עד שעלה על רוגו להשמיד אתכם וכן בתרגום אשכנזי : בעלתי

בְּהַר מְתוּדָה הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל :
 יֵאָמֵר וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם
 וְאַרְבָּעִים לַיְלָה נָתַן יְהוָה אֵלַי
 אֶת־שְׁנֵי לֶחֶת הָאֲבָנִים לְחֹת
 הַבְּרִית : י' וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
 קוּם רֵד מֵהַר מוֹהַר בֵּי שְׁחַת
 עִמָּךְ אֲשֶׁר הוֹצֵאת מִמִּצְרַיִם
 סָרוּ מֵהַר מוֹהַר הַיְרֵדָה אֲשֶׁר
 צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם מִסְכָּה :
 יג וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר
 רֵא אֶת־יְהוָה אֶת־הָעַם הַזֶּה וְהִנֵּה
 עִם־קִשְׁה־עַרְףָּה הוּא : יד הֲרֵף
 מִמֶּנִּי וְאַשְׁמִידֵם וְאַמְחֶה אֶת־

אויף דעם בערגע , אם טאגע
 דער פֿערואַממלונג , איז
 דעם פֿיאר , מיט אייך גע
 רעדעט האַטטע : (יא) אַלן
 נעמליך פֿירציג טאגע אונד
 פֿירציג נאַכטע צו ענדע
 וואַרען : גאב מיר דער עוויגע
 דיא בידען שטיינערנע
 טאַפֿעלן , דיא טאַפֿעלן דען
 בונדען : (יב) אונד שפראך
 צו מיר , אויף ! געהע איילנד
 פֿאַן היר רוינאב ! דען דאָן
 פֿאַלק , וועלכען דוא איז
 מצרים געפֿיהרט , האַט זיך
 שווער פֿערוינדיגט : זי
 זינד גאר באַלד פֿאַן דעם
 וועגע געוויכען , דען איך
 איהנען בעפֿאַהלען : זי
 האַבען זיך איין גאַטצענבילד
 גענאַסען ! (יג) דער עוויגע
 פֿוהר פֿאַרט צו מיר צו
 שפּרעכען : איך זעהע וואַהל ,
 דאַס דיזען פֿאַלק איין האַלד

שמם

שטאַרריגען פֿאַלק איזט : (יד) האַלטע מיך ניכט אַב (פֿלעהע ניכט פֿיר זיא) , איך
 ווילל זיא אויפֿרייבען , אונד איהרען נאַמען

תרגום אונקלוס

בְּמִטְרָא מִגוֹ אֲשֶׁתָּא בְּיוֹמָא דְקָהָלָא : (יא) וְהָוָה מְסוּף אַרְבַּעִין יָמִין וְאַרְבַּעִין
 לַיְלָוִן יֵהֵב יי לִי ית תרין לוחי אבניא לוחי קימא : (יב) וַאֲמַר יי לִי קוּם
 חוּת בְּפִרְיעַ מִבְּא אַרְי חֲבִיל עִמָּךְ דִּי אִפְקֵתָא מִמִּצְרַיִם סָמוּ בְּפִרְיעַ מִן
 אֲרֵחָא דְבִקְרָתְנִין עֲבָדוּ לְהוֹן מִתְבָּא : (יג) וַאֲמַר יי לִי לְמִימְד גְּלִי קְרַמִּי
 ית עִמָּא קְבִין וְהָא עִם קְשִׁי קְרַל הוּא : (יד) אֲנַח בְּעוֹתֵךְ מִן קְרַמִּי וְאַשְׁיִצִּינוּ
 וְאַמְחִי ית־

שמהון

באור

(ט) בעלחי , וקודם לזה כבר הייתי עולה : (י) כחבים , מושך עצמו ואחר עמו ועליהם
 כתובים ככל הדברים אשר וגו' , כי בלשון הקודש אין הנדל בין הדבר הנכתב (דש גשדיני) ,
 ובין הגשם שעליו נכתב (דש גשדיני) , שניהם הם כתובים , ואולם בלש"ע הנדל יש כמה
 שראינו , לכן הונדק המתרגם האשכנזי לתרגם (ווארן פֿרזייכטעט) : (יא) מקץ , סוף או
 תחלה , ביום שנתנו הלוחות למשה כעשה העגל . (ראב"ע) : (יג) ראיתי , התבוננתי על
 העם הזה , וכן אותך ראיתי נדיק (בראש' ז' א') , וכן בתרגם אשכנזי , ואולם חקקלום
 תרגם

שָׁמַם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וַאֲעֲשֶׂה
 אֹתְךָ לְגוֹי-עֲצוּם וְרַב מִמֶּנּוּ :
 טו וַאֲפֹן וְאָרֶד מִן-הַהָר וְהָרָה
 בְּעֵר בָּאֵשׁ וְשָׁנִי לִוְחַת הַבְּרִית
 עַל שְׁתֵּי יָדָי : טז וְאָרָא וְהִנֵּה
 חֲטָאתֶם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 עֲשִׂיתֶם לָכֶם עֵגֶל מִסֶּבֶה
 סִרְתֶּם מִהָר מִן-הַדָּרֶךְ אֲשֶׁר-
 צִוָּה יְהוָה אֶתְכֶם : יז וַאֲתַפֵּשׂ
 בְּשָׁנֵי הַלָּהֶת וְאֶשְׁלַח מֵעַל
 שְׁתֵּי יָדָי וְאֶשְׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם :
 יח וַאֲחַנְּפֵל לִפְנֵי יְהוָה כְּרֵאשְׁנָה

אונטער דעם היממעל אויף-
 טילגען: דורך אַבער צו איינער
 מאַכטיגער אונד צאלרייכערן
 נאַציאָנען מאַכען, וויא זיין
 זינד: (טו) אַיך ווענדעטע
 מיך, גינג הינאַב פֿאַן דעם
 בערגע, דער אַבען בראַנטע:
 אונד האַטטע דיין ביידען
 טאַפֿעלן דעו בונדעו אויף
 מיינען ביידען האַנדען:
 (טז) אַלז אַיך זאַהע, וויא
 איהר אייך געגען דען עוויגען
 אייערן גאָטט פֿערוינדיגט,
 אונד אייך איין געגאַסנעו
 קאַלב געמאַכט האַבט: וויא
 איהר אַלזאַ גאַר באלד פֿאַן
 דעם וועגע געווייכען זייד, דען
 אייך דער עוויגע געבאַטען:
 (יז) דאַ ערגריף אַיך ביידע
 טאַפֿעלן, וואַרף זיין פֿאַן
 מיינען ביידען האַנדען: אונד

צערבראַך זיין פֿאַר אייערן אויגען: (יח) פֿאַר דעם עוויגען אַבער וואַרף אַיך מיך,
 גידער, ווידער וויא פֿאַרהיין

ר ש"י

תרגום אונקלוס

שָׁמַחוּן מִתַּחַת שָׁמַיִם וְאֶעֱבֹד יְתָךְ
 לְעַם תִּקְוָה וְסִגְיֵי מִנְחֹחוֹן: (טו) וְאֶתְפַּנִּיתִי
 וְנִחַתִּית מִן מִנְרָא וְטוֹרָא פֿעִיר בְּאִשְׁתָּא
 וְתִרְוִין לִוְחֵי קִנְיָא עַל תִּרְוִין יָדָי :
 (טז) וְחֹת וְהָא חֲבַתוֹן קָדָם יִי אֱלֹהֵכוֹן עֲבַדְתִּינוּ לְכוֹן עֵגֶל וּמִתְכָּא סְמִיתוֹן
 בְּפִרְוֵי מִן אֲזַרְהָא דִּי פִקִּיד יִי יִתְכוֹן : (יז) וְאַחֲרֵית בְּתִרְוִין לִוְחֵי וְרִמִּיתוֹן
 מֵעַל תִּרְוִין יָדָי וְתִבְרַתְנוֹן לְעֵינֵיכוֹן: (יח) וְאַשְׁתַּמְחִית קָדָם יִי בְּדִבְרֵי קְדִישָׁתָא
 אַרְבַּעִין יִמִּין

כתיב שתייהן שוות: (יח) ואתנפול לפני ה'
 כראשונה ארבעים יום * שאלמר ועתה אעלה
 אל ה' אולי אכפרה * באותה עלייה נתעכבתי
 ארבעים יום כמלאו בלים בתשעה ועשרים
 בלב

באור

תרגום למעלה חזיתי וכאן גלי קדמי, ולא ידעתי למה: (יז) הרף ממני, אכח צמותך מן
 קדמי, כן תרגם אונקלוס וכן המתרגם האשכנזי: (טו) ואפן וארד, אס התפלל משה את
 תפלתו טרם רדתו, או לא, עיין מה שכתבנו בפרשת תשא (שמו' ל"ב י"ג): (יז) ואחפש,
 בתחלה היו על ידי, ומתוך כעס תפסם בידיו להפילם: (יח) ואחנפל, שטוח על הארץ
 ופניו כנגד הקרקע: ואחנפל, שאלמר ועתה אעלה אל ה' (שמו' ל"ב ל'): להכעיסו, באו
 בענין

עקב ט

אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה
לֶחֶם לֹא אִכְלֹתִי וּמַיִם לֹא
שָׁתִיתִי עַל כָּל־חַטָּאתְכֶם אֲשֶׁר
חָטַאתֶם לַעֲשׂוֹת הַרְעָה בְּעֵינַי
יְהוָה לְהַזְכִּיעֵסוּ: יט כִּי יִגְדַּלְתִּי
מִפְּנֵי הָאָרֶץ וְהַחַמָּה אֲשֶׁר קָצַף
יְהוָה עָלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם

וישמע

תרגום אשכנזי מט

פִּרְצִיג טַאָגַע זאונד פִּרְצִיג
נאַכְטַע, אָהנע שפּיזע אָדער
טראַנק צו מיר צו נעהמען:
אום אַללער אייערער זינדען
וויילען, דיא איהר בעגאַנגען
האַכט, דא איהר דעם עוויגען
צום פֿערדרום, דאָזיעניגע
געטראָן, וואָז אין זיינען
אויגען מיספֿאַלליג איזט:
(יט) דען מיר וואָר באַנגע,
וועגען דען צאָרנו אונד, דען
גריממען, מיט וועלכעם דער
עוויגע איבער זייך אויפֿגע-

בראָט וואָר, דאָס ער זייך פֿערטילגען וואָללמע: אָבער

רש"י

תרגום אונקלוס

באב שהוא עלה בשמנה עשר בתמוז בו ביום
נתרצה לישראל ואמר לו למשה פסל לך שני
ליחות עשה עוד ארבעים יום כמלאו כלים ביו'
הכפורים בו ביום נתרצה הקב"ה לישראל
בשמחה ואמר לי למשה סלסתי כדברך לכך
הוקבע למחילה ולסליחה ומנין שנתרצה ברגון
שלם שנאמר בארבעים של ליחות אחרונות
ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים מה
הראשונים ברגון אף אחרונים ברגון אמר
מעתי

ימיו וארבעין לילון לחמא לא
אכלית ומיא לא שתית על כל-
חובתכון די חבתון למעבר דביש
קדם וי לארגא קדמוהי: (יט) ארי
דחילית טוקדם רוגא וחיתא די
רגו וי עליכון לשצאה יתכון
וקביל

באור

בענין הזה ואילך ארבעה שרשים נרדפים, כעם, אף חמה קצף, ואנקלוס תרגם שלשה
מהן, כעם ואף וקצף מלשון רוגא, וחמה פתר וחימתא: וראוי לעורר פה על ההבדל
שבחינה: כל דבר המתנגד לתשוקת הכפש ונוכח מומה תאוה, יוליד בה כאב ועצב,
וגם ההרגשה היא בעם (פדררום, קרענקונג): ואמר בגוי ככל אכעיסם (דברים ל"ב כ'),
כעם לאביו בן כסיל (משלי י"ז כ"ה), עמל וכעם תביט (תהלים י"ד), והוא הפך השמחה
והשחוק, כמ"ש טוב כעם משחוק (קהלת ז' ג'): ואם יהי' המתנגד לכפשונו בעל חסירה
ורגון, אז יעורר את רוחנו להנקם ממנו ולהשיב לו כגמלו, וכל תשוקה מחמת חת גוף
האדם ומרתחת את דמו, ובבחינה היא תקרא התשוקה להנקם, חרון או חמה (היטבי):
ופעמים שמרוב הקום תקצר הנשימה, עד שירטיב האדם את חוטמו, ויעלה אף, לתת
מקום לרוחו לנאת, ובבחינה היא תקרא אף (בארן): והעובר ברוחו ומתגבר על תשוקת
הנקמה, יקרא מאריך אף או מחטים, כענין שנאמר לועז שני אאריך אפי ותהלתי אחסם
לך (ישעי' מ"ח ט'): ויש שעל ידי רתיחת הדם יבא מפי האדם כקצף על פני המי' (הושע
י' ז') (שויס), ובבחינה היא נשתמש בשרש קצף (שימן פר בארן): הכך רואה שתיבת חמה
וקצף ואף וחרון הם משותפים, שהוראת כלם תשוקת הנקמה מאת המתנגד לתאוה נפשנו,
ואינן נבדלות כי אם בחזק וחולשה, אבל תיבת כעם לא תפיל בלשון הקודש כי אם על
הרגשת העצב לבדה, מבלי תשוקת הנקמה, לכן מתורגם בכל מקום בלשון אשכנז, פדררום,
קומר, קרענקונג): ומלת רוגו אינה משותפת עמהם כלל, כי הוראתה בלשון הקודש מענין
התנועה

הרגום אשבנוי

עקב ט

וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֱלֹהֵי גַם בַּפֶּעַם
הַהוּא: כַּ וּבֹאֲהֶרֶן הַתְּאֵנָה יְהוָה
מֵאָד לִהְשָׁמִידוֹ וְאֶתְפַלֵּל גַּם-
בְּעַד אֲהֶרֶן בַּעַת הַהוּא: כֵּן וְאֶת-
הַטְּאֵתְכֶם אֲשֶׁר-עָשִׂיתֶם אֶת-
קֹרְעֵגְלִי לִקְחֹתִי וְאֲשֶׁרְךָ אֲתוֹ
בַּיָּשׁ וְאַכַּת אֲתוֹ טַחוֹן הַיָּטֵב
עַד אֲשֶׁר-דָּק לְעֶפֶר וְאֶשְׁלֹךְ
אֶת-עַפְרוֹ אֶל-הַנְּחַל הַיַּרְדֵּן מִן-
הָהָר: כִּנְ וּבִתְבַעְרָהּ וּבְמִסְפָּה
וּבְקִבְרֹת הַתְּאֵנָה מִקְצָפִים
הַיִּיתֶם אֶת-יְהוָה: כִּנְ וּבְשֹׁרֵת
יְהוָה

אֶבְעֵר דַּעַר עוֹוִיגַע עַרְהַאֲרֵמַע
מִיָּךְ אֲוִיךְ דִּיזַעוּ מֵאֶל: (כ)
(כ) אֲוִיךְ אִיבְעֵר אֶהֱרָן וּוְאַר
דַּעַר עוֹוִיגַע זַעֲרַחַר צַאֲרָנִיג,
דַּאֲס עַר אִיְהִן פֶּעֲרֵטִיר־לַגֶּעַן
וּוְאֶלְלֻטַּע: אֶלְלִיִּן אִיךְ לַעֲגֻטַּע
אֲוִיךְ פִּיר אֶהֱרָן דַּאֲמֵאֶלוּ אִינַע
פִּירִיבִיטַטַּע אִיִּן: (כא) אִייעַר
יִנְדַּעַנְוָעַרְק אֶבְעֵר, דַּאֲז
קְאֶלֶב, דַּאֲז אִיְהֵר גַּעֲמֵאֲכֶם
הַאֲטַעַט, נְאֵם אִיךְ קַאֲלֻצִּינִיר=
טַע עַז אִין פִּיִּיֵּאֶר: צַעֲדֵשְׁלוּג
אוֹנֵד צַעֲרֻמֵּאֲלַטַּע עַז, בִּיז עַז
אִיִּן פִּיִּינֵר שִׁטּוֹיֵב וּוְאַרְד: אֲוֹנֵד
וּוְאַרְף דִּיזַעוּן שִׁטּוֹיֵב אִין דַּעַן
בַּאֲךְ, דַּעַר פֶּאָם בַּעֲרַגַּע
דְּהַעֲרַאֲב פֶּלִּיִּסַט: (כב) צו
חַבַּעֲרָה, מַסָּה, אֲוֹנֵד קִבְרֹת
הַחַאווָה: הַאֲבַט אִיְהֵר גְּלִיִּיֶּכֶּ=
פֶּאֶלֹז דַּעַן עוֹוִיגַעַן עַר=
צִירַנַּט: (כג) אֲוֹנֵד אֶלוּ אִיךְ
דַּעַר

הרגום אונקלוס

רש"י

וְקָבִיל יִי צְלוֹתֵי אָף בְּוַיִּמְנָא הַחִיא:
(ב) וְעַל אֲהֶרֶן הַוְהַרְגוּ מִן קָדְם יִי
לִתְּרָא לְשִׁיזְיוֹתֶיהָ וְצַלִּיתִי אָף עַל
אֲהֶרֶן בְּעַדְנָא הַחִיא: (כא) וַיְתַד-
חַוְכִיתִּיכּוֹן דִּי עַבְדְּתַתּוֹן יִתְּדַעֲגֵלָא גַּסְבִּית
וְאֲזַקְרַת יְתִיהָ בְּנוֹרָא וְשַׁפַּת יְתִיהָ
בְּשׁוֹפְיָנָא יְאוּת עַד דִּי הָהּ דְּקִיָּק לְעַפְרָא וּרְמִית יְתַ עַפְרִיָּה לְנִהַרָא דְּנַחֲת
מִן מְוֵרָא: (כב) וּבְדִלְיָקְתָּא וּבְנַסִּיתָּא וּבְקָבְרֵי דְּמִשְׁאַלֵי טַרְגוּזֵי הַוִּיתוֹן קָדְם-
יִי: (כג) וּבְדִשְׁלַח

מֵעַתָּה אֲמַצְעִיִּים הִיוּ בְכַעַם: (כ) וּבְאֶהֱרָן
הַתְּאֵנָה ה' - לְפִי שָׁמַע לְכַס: לְהַשְׁמִידוֹ יְהוָה
כִּלְיֵי בְנֵי־וְכֵן הוּא אֹמֵר וּשְׁמִידַת פְּרִיזְמַעֲלָה
(עֲמוּס ב'): וְאֶתְפַלֵּל גַּם בְּעַד אֲהֶרֶן -
זְהִיעִילָה תַּפְּלַתִּי לְכַפֵּר מַחֲסָה וּמַתּוֹ שִׁנִּים
וְנִשְׁאַרְוּ הַשְּׂטִיִּים: (כא) טַחוֹן - לְשׂוֹן הוֹוֵה כְּמוֹ
הַלְוִי וְכַלּוֹת (פְּרַשְׁתַּת כִּי תִבּוֹא) מוֹלֵל אֵכֶט בְּלַע"ז
(כ"א)

באור

הַתְּבִיעָה וְהַכְדָּמוֹד (צִיטְטָרֵן, בַּעֲבָן), כְּמוֹ שַׁכְּתָב הַרְשָׁ"ס בַּפְּסוּק אֶל תַּרְגוּמוֹ בְּדָרֶךְ (בְּרִאשִׁית
מ"ה כ"ד), וְכַלְשָׁן אֲרָמִי הוֹשֵׁאלָה גַם הִיא עַל הַקֶּזֶף, לְפִי שְׁהַמְתָּקֶפּ מִדְּרָכּוֹ לְהַתְּבִיעָה וְלַרְגּוֹ
בְּכָל אִיבְרֵי (צִיטְטָרֵן פֶּר צַאֲרָן): (יט) כִּי יִגְרָחִי, לִבְּנֵי הַתְּנַפְּלַתִּי: גַּם בַּפֶּעַם הַהוּא,
מִלְּמַד שַׁכְּמָה פְּעִמִּים הַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם: (כא) וְאַתּ הַטְּאֵתְכֶם, נְקָרָא הַעֲגֵל חַטָּאת, עַל כֵּן
הַסּוּף לְבַאֲר וְאֹמֵר אֶת הַעֲגֵל - (הַרְשָׁ"ע): וְאַכַּת אֲתוֹ טַחוֹן, לְשׂוֹן הוֹוֵה, כְּמוֹ הַלְוִי
וְכַלּוֹת

עקב ט

תרגום אשכנזי נ

יְהוָה אֶתְכֶם מִקֹּדֶשׁ בְּרִנֵּעַ
 לֵאמֹר עָלוּ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וַתִּמְרוּ אֶת־
 פִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא־הֶאֱמַנְתֶּם
 לוֹ וְלֹא שָׁמַעְתֶּם בְּקֹלוֹ :
 כִּי מִמְרִים הֵייתֶם עִם־יְהוָה
 מִיּוֹם דַּעַתִּי אֶתְכֶם : כִּי וַאֲתַנְפַּל
 לִפְנֵי יְהוָה אֶת אַרְבַּעַיִם הַיּוֹם
 וְאֵת

דער עוויגע פֿאן קדש ברנע
 אויזאנדטע, אונד שפראך :
 ציהט הינויף דאז לאנד איין
 צונעהמען, דאז איך איך גע
 געבען : ווארט איהר דעם
 בעפעהלע דען עוויגען אייערן
 גאטטען אונגעהארזאם,
 טרויאטעט איהם ניכט, אונד
 וואלטעט איהם ניכט געהאר
 כען : (כד) איהר זייד רעבעל
 לען געגען דען עוויגען גע
 וועזען : זא לאנגע איך איך
 קעננע : (כה) אלו איך מיך
 דיא פֿירציג טאגע אונד

תרגום אונקלוס

רש"י

יִי יִתְכוֹן מִרְקַם גִּיאָה לְמִיֶּסֶר סָקוּ
 וְאַחֲסִינֵנוּ יַת אַרְעָא דִּי יְהֻבִית לְכוּן
 וְסַרְבַּתוֹן עַל גִּזְרֵת מִמְרָא דִּי אֱלֹהֵכוֹן
 וְלֹא הִימְנַתוֹן לִיהּ וְלֹא קַבְּלַתוֹן
 לְמִמְרִיהּ : (כד) מִסַּרְכוּן הַיּוֹתוֹן קָדָם יִי מִיּוֹמָא דִּירְדֵּיעִית יִתְכוֹן : (כס) וְאַשְׁתַּמְחִית
 קָדָם יִי יַת־אַרְבַּעַיִן

(בל"א מאהלכט) : (כה) ואתנפל וגו'. אלו
 הן ענמס האמורים למעלה וכפלן כאן לפי
 שכתוב כאן סדר תפלתו שנאמר ה' אלהים
 אל תשמת עיך וגו' :
 בעת
 (כד) ואתנפלה : (כס) ואתנפלה
 יממין

באור

וכלות מולאכט בלע"ז . (רש"י) . בל"א (מאהלכד), והוא פארטייפ"וס, שם הפעל :
 (כד) מיום דעהי אחכם, עיין מה - שכתבנו למעלה - פסוק ז' : (כה) ואתנפלה
 לפני ה', מי האיש החכם ישים לב למה הוצרך לכפול כאן נפילת הארבעים יום, ואין דרך
 המקרא לכפול דבר ולומר דעו לכם שכשנפלת לפני ה' ארבעים יום כך וכך נתפללת
 אפס חכמה גדולה בא להודיע לישראל שמה תאמר והלא חטא גדול כמעשה העגל הועילה
 תפלתו של משה וכיכלנו, אף בארץ ישראל אם נחטא יועילו לנו תפלות הנביאים, אמר להם
 לא יועילו לכם תפלות בארץ ישראל כי עתה נתכפר לכם כדי שלא יתחלל שמו, שהרי כאן
 התפלל כך זכור לעבדיך וגו' סן יאמרו הארץ וגו' מבלתי יכולת ה', ולכך לא נתחייבתם
 מיתה, אבל לאחר שיהרוג שלשים ואחד מלכים וינחילכם את הארץ אז ינחילכם מן הארץ
 ויגרש אתכם שאין כאן חלול השם לאמר לאומות מבלתי יכולת ה', אלא יאמרו הגוים ישראל
 חטאו לו וגו' . (הרשב"ם) : ואין זה עומק פשוטו של מקרא, אלא משל לבן מלך שסרח כמה
 זכמה פעמים לפני אביו, בא אהבנו והתחקן וטרח בעבורו עד שפייסו, וכשנפטר האהב
 מוכיח את הבן קודם פרידתו ומסדר לפניו כל סרחו ומזכיר לו כל מה שטרח בשבילו ואומר
 לפניו אפילו דבר קטן שהי' בינו לבין אביו, כדי שעל ידי כך יתעורר בלבבו יותר, כי
 לפי נמים ישמר בלבו דבר קטן מה שמאמרו אחרי כך שלא יבוא לידי סרחון, וכן עשה משה
 אמר להם כל מה שטרח והתנפל והתפלל בשבילם אפילו סדר ולשון התפלה, למען יתקיים
 בלבבם

וְאֶת־אַרְבָּעִים הַלֵּילָה אֲשֶׁר
הִתְנַפְּלֵתִי כִי־אָמַר יְהוָה
לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם: כו וְאֶת־פְּלֵל
אֶל־יְהוָה וְאָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אֱלֹ-
הִשְׁחֵרֵת עִמּוֹךְ וְנִחַלְתֶּךָ אֲשֶׁר
פָּדִיתָ בְּגִדְלֶךָ אֲשֶׁר־הוֹצֵאתָ
מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה: כז זְכֹר
לְעַבְדֶּיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וְלִיעֲקֹב אֵל תִּפְּן אֶל־קְשֵׁי הָעַם
הַזֶּה וְאֶל־דְּשְׁעוֹ וְאֶרְחֶמְתָּו:
כח פֶּן־יֹאמְרוּ הַגֹּיִם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְכֹת
יְהוָה לְהִבָּיֵאֵם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־

דבר

אונד פֿירציג נאַכטע פֿאַר
דעם עוויגען נידערוואַרף,
דיא איד פֿאַר איהם געלעגען:
ווייל דער עוויגע איד צו פֿער-
טילגען דראָהטע: (כו) בע-
טעטע איד צו דעם עוויגען
אונד שפראך: הערר! אָ
עוויגער! פֿערטילגע דיין
פֿאַלק אונד דיינע אייגענע
טהיכליכע נאַטציאָן ניכט,
דיא דוא דורך דיינע גראָסע
ערלאָזט: דיא דוא מיט
שטאַרקער האַנד אויז מצרים
געפֿיהרט דראָזט: (כז) גע-
דענקע אָן דיינע קנעכטע,
אברהם יצחק אונד יעקב!
זיהע ניכט אויף דאָז האַרט-
נאַקיגע, הוּבֿל אָזע וועזען,
אונד אויף דיא זינדע דיועז
פֿאַלקעז: (כח) מאָן דירפֿטע
אין דעם לאַנדע, אויז וועלכע
דוא אונז געפֿיהרט האָזט:
שפּרעכען, דער עוויגע האַבע

דאָ פֿערמאַגען ניכט געהאַבט, זיא אין דאָז לאַנד צו כרינגען, דאָז

תרגום אונקלוס

ימנין וית ארבעין לילון די אשתטחית אריאמר יי לשצאה יתכון:
(כו) וצליתי קדם יי ואמרית יי אלהים לא תחבל עמך ואחסנתך די פרקתא
בתוקפת די אפקתא ממצרים בידא תקיפא: (כז) אידבר לעבדך לאברהם
ליצחק וליעקב לאתתפנין לקשיות עמא הדין לחוביהון ולחטאיהון:
(כח) דלמא יימרונו גברי ארעה די אפקתא מתמן מדלית יוכלא קדם יי
לאעלותהון לארעה די
מליל

באור

בלבבם ומתוך כך יזכרו את עונות הראשונות ולא יוסיפו לחטוא: (כו) אשר פדיח בגדלך,
ואם תהרגם לא נשאר רושם הגדולה ההיא: (כז) אל תפן אל קשי העם הזה, כן דרך
המעיינים להזכיר קנת מן הסרחון וסנת הקנף ולהסב בתוך כדי דבור דעת הכועס א דבר
אחר, ואמר העם הזה קשה מאד, אך אל תפן אל קשים ותפן אל מה שאמרו הארץ:
(כח) מבלי יכולת, הכח למלא החפץ: ומשנאחו אורחם, ואם תאמר חס אין לו יכולת
למה הוביאים ממכרים? משנאתו אותם הוביאים להמיתם, וא"כ וי' ומשנאתו הוא וי' הסבור,
אז שהוא וי' מחלקת והם שתי סבות מבלי יכולת או משנאתו אותם, וכן תרגם המתרגם
האשכנזי

עקב ט י

תרגום אשכנזי נא

דְּבַר לַיהוָה וּמִשְׁנַתוֹ אוֹתָם
הוֹצִיָאָם לַהֲמַרְתָּם בַּמִּדְבָּר :
כֵּן וַיְהִי עִמָּךְ וַנַּחֲלֶתְךָ אֲשֶׁר
הוֹצֵאתָ בְּכַחַךְ הַגָּדֹל וּבְזַרְעֶךָ
הַנְּטוּיָה : פ רביעי

ראו ער איהנען פֿערהייסען ,
אָדער ער האָבע זיא אויז האַם
געגען זיא אויזגעפֿיהרט , אום
זיא אין דער וויזטע אומצו-
בריינגען : (כט) גלייכוואָהל
זינד זיא דיין פֿאַלק אונד ריינע
אייגענטהימליכע נאַטציאָן :
דיא דוא מיט דיינער גראַסען
מאַכט אונד מיט דיינעם אויז-
געשטרעקטעם אַרמע אויז-
געפֿיהרט האַזט :

י ח בַּעַת הַהוּא אָמַר יְהוָה אֵלַי
פֶּסֶל־לְךָ שְׁנֵי־לִוְחֹת אֲבָנִים
כְּרֵאשִׁימִים וְעִלָּה אֵלַי הַהֲרֹה
וְעִשִׂית

י (ח) אום דיאזעלבע צייט
שפראך דער עוויגע
צו מיר : הויאע דיר צוויי
שטיינערנע טאַפֿעלן , וויי-
דיא ערזטען וואָרען , קאַממע צו מיר הערויף אויף דען בערג : אונד

תרגום אונקלוס

רש"י

מִלִּיל לְהוֹן וּמִדְּסַנִּי יַתְהוֹן אִפִּיקְנוּן
לְקַטְלוּתְהוֹן בַּמִּדְבָּרָא : (כט) וְאֲנוּ
עִמָּךְ וְאַחַסְנִתְךָ דִּי אִפְקַתָּא בְּחִילְךָ
רַבָּא וּבְדַרְעָךָ מְרַמְמָא :
י (ח) בַּעַדְנָא הַהוּא אָמַר יי לִי פֶסֶל
לְךָ תְרִין לִוְחֵי אֲבָנִיָּא בְּקַדְמַי וְסַק
לְקַדְמֵי לְטוּרָא וְתַעֲבַר

י (א) בעת ההיא . לסקוף ארבעים יום
נתרצה לי ואמר לי . פסל לך ואחר כך
ועשית ארון , ואני עשיתי ארון תכלה ,
שכשאבוא והלויות בידי היכן אתה ולא זה
הוא הארון שעשה בצלאל שהרי משכן לא
כתעסקו בו עד לאחר יום הכפורים כי בדרתו
מן ההר נזה להם על מלאכת המשכן ובללאל
עשה משכן תכלה ואחר כך ארון וכלים נמנא
זה ארון אשר היה וזהו שהיה יוצא עמכם
למלחמה

באור

האשכנזי ופירושו ראשון כראה עיקר אף שהטעם מסכים יותר לפירושו שני : (כט) אשר
הוצאת בכחך הגדול , אף שהדבר ידוע שלא משנאה הוצאתם , כי אז לא ערחת כל כך בשבילם
להוכיחם בכח גדול , וגם הכח הזה חרושך הנטויה עדים שיש ביכולתך להביאם אֵל הארץ :
ויתכן שיכוון ג"כ לומר , והם עמך ונחלתך , אשר פדית למוען יודע שמך בעולמך , והוצאת
אותם בכח גדול להודיע בעמים גבורתך , למוען דעת כל עמי הארץ כי יש אלהים משגות
ויכול ושופת נדק בעולם , ועתה יקולל ש"ש על ידם , כי יבאו העמים להכחיש יכולת השם
או מדת טובו ונדקתו :

י (א) בעת ההיא , אשר שהתנפלתי לפני ה' ארבעים יום וארבעים לילה נתרצה אלי
שאכתוב לווחות שניות : ועשית לך ארון עץ , ע"ד הפשט יתכן כי ועשית לך ארון עץ
ירמוח לארון שעשה בצלאל , וזה כי מתחלה נכטוה ונשה על המשכן ועל כליו , והית' המנוה
ראשונה שם ועשו ארון עצי שטים , כי הוא עיקר הכוונה בכל המשכן להיות השם יושב הכרובי'
ואח"כ עשו את העגל , וכאשר נתרצה השם למשה ואמר לו שיכתוב על הלווחות האלו כמכתב
הראשון , ציהו בקצרה שיעשה ללווחת האלה ארון עץ , הוא המנווה בו בלווחות הראשונות ,
והנה הזכיר לו המנויה הראשונה שבענין המשכן , שהכל תלוי בה , וזוהו למד משה לעשות